

Les 28 – Antwoorden

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord קנה {qánáh} Kopen.

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	קוֹנֶה qonèh	קִנִּיתִי qániti	אֶקְנֶה èqneh	אֲנִי
Ik (v)	קוֹנָה qonáh	קִנִּיתִי qániti	אֶקְנֶה èqneh	אֲנִי
Jij (m)	קוֹנֶה qonèh	קִנִּיתָ qánitá	תִּקְנֶה tiqnèh	אַתָּה
Jij (v)	קוֹנָה qonáh	קִנִּיתָ qánit	תִּקְנִי tiqni	אַתְּ
Hij	קוֹנֶה qonèh	קָנָה qánáh	יִקְנֶה yiqnèh	הוּא
Zij	קוֹנָה qonáh	קָנְתָה qán'táh	תִּקְנֶה tiqnèh	הִיא
Wij (m)	קוֹנִים qonim	קִנִּינוּ qáninoe	נִקְנֶה niqnèh	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	קוֹנוֹת qonot	קִנִּינוּ qáninoe	נִקְנֶה niqnèh	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	קוֹנִים qonim	קִנְתֶּם qènitèm	תִּקְנוּ tiqnoe	אַתֶּם
Jullie (v)	קוֹנוֹת qonot	קִנְתֶּן qènitèn	תִּקְנוּ tiqnoe	אַתֶּן
Zij (m)	קוֹנִים qonim	קָנוּ qánoe	יִקְנוּ yiqnoe	הֵם
Zij (v)	קוֹנוֹת qonot	קָנוּ qánoe	יִקְנוּ yiqnoe	הֵן

Gebiedende wijs: m: קנה qène, v: קני qèni, mv: קנו qènoe. Infinitief: לקנות liqnot

Opdracht 2: Vertaal, plaats waar nodig puntjes, noteer de uitspraak en zoek bij elke vraag het juiste antwoord. Noteer de letter van het antwoord, dat levert een bekend woord op.

<p>1. איפה הבנק הקרוב?
efoh habanq haqárov?
Waar is de bank in de buurt?/de nabije bank?</p> <p>2. Wanneer is de bank geopend?
מתי הבנק נפתח?
Mátay habanq niftach?</p> <p>3. אני אקנה כובע.
ani èqneh kova
Ik zal een hoed kopen</p> <p>4. Die hoed is duur
הכובע הזה יקר
hakova hazèh yáqár</p> <p>5. Ik heb geen piërgeld
אין לי כסף ניר \ נשטרות כסף
en li kèsèf n'eyár/sj'etárot kèsèf</p> <p>6. האם יש כספומט בהנות הזאת?
Ha'im yèsj kaspomat bach'anoet hazot?
Is er een geldautomaat in deze winkel?</p> <p>7. Heeft de bank een kluis?
יש לבנק כספת?
Yesj labanq kasèfèt?</p> | <p>C. כובע זה זול, מאה עשרים וחמש שקל
kova zèh zol, me'áh èsrim wèchámesj sjèqel
Deze hoed is goedkoop, NIS/shekel 125</p> <p>D. כן, והחנות פתוחה
ken, wèhach'anoet pètoecháh
Ja, en de winkel is open</p> <p>E. שמר את הכסף בבית
sj'emor èt hakèsèf bevayit
Bewaar het geld in huis/thuis</p> <p>I. De bank is nu gesloten
הבנק סגור (ניסגר) כאן
habanq ságoer (nisgar) kan</p> <p>N. כובע יפה זה עולה מאתיים שקל
kova yáfèh zèh olèh mátayim sjèqèl
Deze mooie hoed kost 200 shekel/NIS/₪</p> <p>O. Heeft u een bankpas?
האם יש לך [לך] כרטיס בנק?
Ha'im yèsj l'echá [lách] kartis banq?</p> <p>P. בקניון זה הוא בנק גדול
bèqanjon zèh hoe banq gádol
In dit winkelcentrum is een grote bank</p> |
|--|--|

Vraag	1	2	3	4	5	6	7
Antwoord	P	I	N	C	O	D	E

Les 29 – Judaïca 6 – Talliet en vlag

Over de Israëlische vlag valt meer te vertellen, dan dat hij uit twee blauwe banen en een Davidsster op een witte achtergrond bestaat. De gebruikte kleur blauw ligt niet vast, en varieert per vlag van donker marineblauw tot helder hemelsblauw. Er bestond nog een andere gangbare vlag, half

blauw, half wit, met in het midden een gouden Davidsster.

De huidige vlag werd op 28 oktober 1948, vijf maanden na de onafhankelijkheid van het land, na zes maanden discussie, officieel in gebruik genomen. Maar hij is in werkelijkheid veel ouder.

De kleur blauw is geïnspireerd door de voorschriften voor de bouw van de tabernakel en het vervaardigen van de priesterkleding, waarin de kleur techelet veel voorkomt, veelal vertaald met blauwpurper. Ook kregen de Israëlieten (in Numeri 15:37-41) de opdracht aan de hoeken van hun kleding 'gedenk-wasten' vast te maken, enkele draden waarvan één met de kleur techelet, om hen te herinneren aan Gods geboden.

In de 19e eeuw kwam de gedachte weer op dat blauw en wit de nationale kleuren van het Joodse volk zijn. Zo schreef de Oostenrijkse Joodse dichter Ludwig August von Frankl in 1864 het gedicht *Juda's Farben*, waarin hij blauw en wit als nationale kleuren noemde. In 1885 werd in Risjon LeZion (de eerste Joodse nederzetting in Palestina) een blauw-witte vlag gebruikt om het driejarig bestaan te vieren.

David Wolffsohn, een prominente zakenman in de vroege zionistische beweging, was zich bewust van het feit dat die beweging geen eigen vlag had, en dat een vlag met een leeuw en zeven kleine gouden Davidssterren, ontworpen door Theodor Herzl, die als vader van het zionisme wordt beschouwd, amper steun kreeg. Daarom stelde hij voor het Eerste Zionistische Congres, gehouden in 1897, een vlag voor, gebaseerd op de religieuze symbolen van de talliet en de Davidsster, hetgeen in grote lijnen de huidige vlag is geworden.

Maar er zijn nog oudere vermeldingen van deze vlag. In 1891 ontwierp rabbi Jacob Baruch Askowith, een Litouwse immigrant, voor de Joodse organisatie B'nai Zion in Boston een vlag, die precies op de huidige vlag lijkt, met in de Davidsster het woord Macabi, duidend op een beroemde Joodse familie van strijders, die Jeruzalem verdedigden tegen de Grieken. (Denk maar aan Chanoekah).

Een jaar later werd deze 'Vlag van Juda', zoals hij toen werd genoemd, meegedragen in een parade

Woordenschat

door de straten van Boston ter gelegenheid van de 400ste verjaardag van de aankomst van Christopher Columbus in Amerika. Daarbij was het woord 'Macabi' vervangen door het Hebreeuwse woord 'Zion'. Sinds die tijd werd de 'Vlag van Juda' steeds populairder.

De vlag – zonder tekst in het midden – was in 1898 te zien tijdens het Tweede Zionistische Congres in Basel, Zwitserland.

In 1904 wapperde de vlag tussen de vlaggen van de rest van de wereld bij de Wereldtentoonstelling Fair in St. Louis, voor de Amerikaanse Joden had hij de status van 'symbool van het verenigde Joodse volk'.

Talliet

De talliet is gebaseerd op Numeri/Bamidbar 15:37-41 en Deuteronomium/Devarim 22:12: *Spreek tot de Israëlieten en zeg tegen hen dat zij voor zichzelf, al hun generaties door, kwastjes moeten maken aan de hoeken van hun kleren. Aan de kwastjes aan de hoek moeten zij een blauwpurperen draad bevestigen. Die zal voor u aan de kwastjes zitten, opdat u, wanneer u hem ziet, aan al de geboden van de HEERE denkt en die doet, zodat u niet uw eigen hart en uw eigen ogen zult onderzoeken, waar u als in hoererij achteraan gaat; opdat u aan al Mijn geboden denkt en die doet, en heilig bent voor uw God.* (Numeri 15:38-40 HSV).

Vroeger droeg men in het algemeen kleren, die als een laken werden omgeslagen en dus vier hoeken hadden. Zulke kleren gebruiken we nu niet meer. Om het voorschrift te kunnen uitvoeren werd de talliet gebruikt, de gebedsmantel, waaraan deze draden waren bevestigd, en die men tijdens gebeden draagt. Het werd een gewoonte, om deze gebedsmantel – een vierhoekige omzoomde sjaal – ook van enkele blauwe strepen te voorzien.

Rond de 6^e eeuw BCE verdween de productie van de indigo-achtige kleurstof, waarschijnlijk uit een zeeslak, en liet men talliet en draden wit.

Deze (asjkenazische) talliet, met blauwe strepen, heeft uiteindelijk geïnspireerd tot de huidige Israëlietische vlag.

Om de hele dag aan Gods geboden te worden herinnerd, werd een kleine talliet gemaakt, die je onder de bovenkleding kunt dragen, een soort hemd met vier hoeken, de טלית קטן tallit qátan of ארבע כנפות k^enafot, 'vier hoeken'.

טלית	tallit (v)	Gebedsmantel/kleed טליתות talitot
<i>Dit is een Aramees woord, afgeleid van de wortel טלל die 'bedekken' betekent.</i>		
טלית גדול	tallit gádol	Grote talliet, gebedsmantel
טלית קטן	tallit qátan	Kleine talliet
אַרְבַּע כַּנְפוֹת	arba k'énafot	'Vier hoeken', benaming van de kleine talliet
צִיצִית, צִיצִית	tsitsit (v)	Kwastjes, franje, schouwdraden צִיצִית tzitzi'ot
תְּכֵלֶת	tèchelèt	Blauwpurper of hemelsblauw
דָּגָל	dègèl (m)	Vlag, banier דָּגָל d'egalim
רָקֹד	ráqad [pá'al]	Dansen
גָּל	gal (m)	Golf; hoop stenen גָּל galim
חַג	chag (m)	Feest(dag), vrije dag חַג chagim
טַף	taf (m)	Kleine kinderen
שִׂמְחָה	sáme'ach (bn)	Verheugd, blij, vrolijk
חַג שִׂמְחָה	chag sáme'ach	Prettige feestdag(en)
עַם	am (m)	Volk עַמִּים amim
צְהַל	tzáhal [pa'al]	Juichen, verheugen, triomferen
<i>Niet te verwarren met צה"ל Tzahal, het Israëlische leger.</i>		

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord צהַל tzáhal [pa'al] Juichen.

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	אֲנִי
Ik (v)	צוהַלְתִּי tzohèlèt	צִהַלְתִּי tzáhalti	אֶצְהוֹל ètz'hol	אֲנִי
Jij (m)	אַתָּה
Jij (v)	אַתְּ
Hij	הוא
Zij	היא
Wij (m)	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	אַתֶּם
Jullie (v)	אַתֶּן
Zij (m)	הֵם
Zij (v)	הֵן

Geb. wijs: m:, v:, mv:, Infinitief: לִצְהוֹל litzhol

Opdracht 2: Het lied Kol ha'aretz degalim bezingt het wapperen van de vlaggen tijdens Chag Atzma'oet (Onafhankelijkheidsdag). Helaas is de Hebreeuwse video verdwenen.

Noteer de uitspraak van de Hebreeuwse woorden en de vertaal de tekst.

כָּל הָאָרֶץ דִּגְלִים, דִּגְלִים
עַם רוֹקֵד גְּלִים, גְּלִים
עַם שִׂמְחָה, טַף צוהַל
חַג הַיּוֹם לַיִשְׂרָאֵל.....

Bronnen: he.wikipedia.org/; nl.wikipedia.org/; www.jta.org/; boek JomJom, D. Hausdorff;
Zie ook: www.youtube.com/watch?v=twllkSoPfpQ Shabbatslied (talliet)
www.youtube.com/watch?v=1hXEvjCvDfY preek Peter Steffens, 'Er is genezing onder Zijn vleugels'
www.hadderech.nl/index.php/maandblad/actueel/197-een-dure-grap